

Zlo oko

Šimun Šito ĆORIĆ, *Žuta neman zavist: Ili kako uspješnije izjedati sebe i druge*, FRAM-ZIRAL, Glas Koncila, Mostar – Zagreb, 2008.

Knjiga *Žuta neman* tvrdoga je uveza, opsega 128 stranica, srednjega proreda s naglašenim i u sam tekst precizno i ciljano utkanim mudrim izrekama te citatima iz svjetski priznatih izvora. Pozitivnu ocjenu o ovom djelu dali su recezenti prof. dr. Mirjana Krizmanić i dr. Josip Gracin. Zanimljiv izbor inozemne i domaće literature s različitih područja ljudskih umijeća, osobito znanstvenih disciplina poput psihologije, filozofije, književnosti, teologije, medicine i biologije, rezultirao je iscrpnom analizom i nesumnjivom edukacijom o glavnoj temi djela.

Autor je lapidarnim i lako čitljivim stilom obuhvatio čitavu lepezu ljudskih karaktera i time kao moguće čitatelje svoga djela pridobio oskudnije obrazovano pučanstvo jednako kao i ono većih znanstvenih apetita.

Knjiga se sastoji od "Uvoda", u kojemu autor donosi kratak prikaz onoga o čemu će se u djelu pisati i to u obliku eksplikacije i savjeta, te pet opsegom približno jednakih poglavlja.

U prvome poglavlju naslova "U trajnoj zasjedi: monstrum ljudske povijesti" navodi se definicija zavisti s glavnim obilježjima i pojavnim oblicima, uz zanimljiv dodatak o zavisti kao genetskomu nasljeđu. Pri navođenju pojmova zavist u kontekstu svijesti i podsvijesti autor poseže za brojnom literaturom iz psihologije zajedno s rezultatima psiholoških istraživanja, da bi apostrofirao kako ova žuta neman nije uvijek transparentna. Da zavist i ljubomora nisu isto, najjezgrovitije je objašnjeno u rečenici: "Zavist pretpostavlja odnos između dvije osobe (zavidnik i onaj kom se zavidi), a ljubomora obuhvaća odnos između tri osobe." Kako zavist djeluje na tjelesno zdravlje, autor je započeo opisivati u ovom poglavlju, ali je tu nit zadržao do kraja djela.

Drugo poglavlje pod naslovom "Izražajni oblici zavisti" posebnu pozornost pridaje nama najpoznatijim i svakodnevnim pojavama laži i klevete, tim teškim zlima ljudske unutarnjosti i narušenih ravnoteža u

međuljudskim odnosima. U ovome je poglavlju navedena sintagma “Zlo oko”. To je oko poblize oslikano kao pogled koji ubija, pogled ispunjen mržnjom ili pogled pun zavisti. Tu se autor poziva i na Danteovu *Božansku komediju* stihom: “njima će žicom biti zašivene oči jer su njima počinili ‘štetu iz zavisti’”. Njemački filozof pesimizma Arthur Schopenhauer progovorio je o samilosti kao oprjeci bezglavoj, bezumnoj i besciljnoj pravolji koja vlada svijetom obavijenim Mayinim velom iluzije. Citirajući i Schopenhauera, autor upućuje na činjenicu kako se protiv zavisti i cinizma može boriti samilošću i empatijom, odnosno uživljavanjem u tuđe neuspjehe i patnje u kojima suosjećanje što nas pritom prati ima katarzu kao svoj proizvod.

Treće poglavlje naslovljeno je “Kako biti nesretan”. U njemu je riječ o zavisti u interakciji, o zavisti među spolovima, generacijama, braćom i sestrama, prijateljima, radnim kolegama i antagonistima, a ukazuje na činjenicu da to žutilo postoji na svim razinama ljudskih odnosa. Zavidnik koji drugomu nanosi štetu nužno je nanosi i samomu sebi. To je grijeh, kaže autor, za čiju se kaznu ne mora čekati Božji sud poslije smrti zato što zavidnik neizbježno kažnjava sam sebe već ovdje na zemlji. Zavidnik misli da se psihički zadovoljava svojom zloradosti, mržnjom i bijesom zbog tuđega uspjeha, ali njegova se žudnja time ne utažuje nego se multiplicira u svakoj sljedećoj prigodi. U svome filozofskom opusu Kvirin Vasilj naglašavao je kako biće jest ako je djelotvorno. Iz toga konzekventno slijedi da je biće i odgovorno za svoje čine. Upravo s tom idejom završava ovo poglavlje: postoji odgovornost za djelovanje iz zavisti.

“Kako nadzirati vlastitu zavist” naslov je četvrtoga poglavlja koje daje različite naputke za oslobađanje od žutila zavisti koje nas od stvaranja svijeta dijabolično prati u stopu. Osim navedene empatije, protiv zavisti se borimo moralnim i općeljudskim vrijednostima, samokontrolom, simpatijom i zdravom duhovošću, dakle – religijom. Da bi se zavist nadzirala, potrebno je imati stabilnu osobnost i vrijednost u sebi same te bez ikakva zla priznati i prihvatiti drugoga s njegovim vrlinama koje sami ne posjedujemo, ali ih želimo. Prihvatljiv izlaz iz okova zavisti jest kršćanski ideal nezavidnosti. Jedna od zapovijedi Dekaloga nalaže:

Ne poželi kuće bližnjega svoga! Ne poželi žene bližnjega svoga; ni sluge njegova, ni sluškinje njegove, ni vola njegova, ni magarca njegova, niti išta što pripada bližnjemu tvome!

Težak je put borbe protiv zavisti. Njime treba ići ustrajno i mudro. Da bismo iz te borbe izašli kao pobjednici, naše ponašanje, misli i dušu treba ponajprije preispitati, naše zavidnosti treba priznati te im se nakon toga othrvati. Time inspiriran, autor svomu čitateljstvu na kraju djela, u petome poglavlju s naslova "Sami ocijenite vlastitu zrelost i zavist", pruža mogućnost preispitivanja vlastitih stupnjeva zrelosti i spremnosti na djelovanje iz zavisti jer *čovjek sve mjeri, a sebe ne želi da izmjeri!*

Konciznom interpretacijom zavisti autor je uspješno isprepleo metodičku, pedagošku i znanstvenu formu teksta koja će bez sumnje biti od velike koristi širokoj čitateljskoj publici.

Ita LUČIN